

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

XV. Odia restringi & favores convenit ampliari.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62649)

non debeat esse melioris conditionis, quam fuit autor: & ne creditoribus præjudicetur, circa obligationem ex persona hæredis aliquid novi non induci, *Reg. J. qui in jus 46. in 6.*; ac proinde ignorantiam prætere, sicut non potuit defunctus, sic nec hæres possit; facillima enim responsio est quoad partem quidem priorem; quia successor non est alterius aut melioris conditionis, quam autor, quando eadem est utriusque: non etiam, quando, ut hic, alia ratio est successoris; cum iste factum authoris probabiliter ignorare: non etiam suum author possit. Quoad partem verò posteriorem; quia, cum hæres ignorantiam prætere, obligatio principalis non mutatur, substantia ejus eadem manet, non variatur res debita & contrahentium intentio non læditur: sed ipse hæres ob ignorantiam à culpa & mora defenditur, *Zacius in l. Stipulationum 2. §. Ex his 2. ff. de V. O. n. 15.*

5. Neque tertio; quod hæres succedat in vitium defuncti ad eum; ut istius rem, quam scivit esse alienam, possidentis mala fides ipsi quoque noceat, quod minus præscriptionem à sua bonæ fidei possessione valeat inchoare & complere, § *Diutina 12. Institut. de V. sup. §. l. Cum heres 11. ff. de Diversis tempor. præscript.* Quia hæc est una ex Regulæ limitationibus; cum enim hæres justam ignorantiam habere dicitur, excipitur imprimis, *Nisi agatur de causa lucrativa*; cum enim de tali agitur, propriam ignorantiam hæredi non patrocinari, ex § *Si res legata 16. V. Si verò, Institut. de Legat. desumit Decius ad Reg. 42. cit. n. 4.* præscriptionem autem causam lucrativam esse, planum est; cum ejus beneficiò rei non suæ possessor cum alieno damno locupletetur. Deinde, *Nisi agatur de iis, quæ continentur in testamentis*; quod eorum notitiam post aditam

hæreditatem habere hæres præsumatur. *Non ferendum 12. ff. de Transact. Deumum, Nisi heres agat*; nam qui agit, certus paratúsque esse debet, & remanté habere exploratam; cum in ejus potestate sit, quando velit, experiri, *Reg. 42. cit. §. l. Purè 5. §. fin. ff. de Dolis mali excepti, Decius l. cit. à. n. 3.*

REGULA XV.

Odia restringi & Favores convenit ampliari.

SUMMARIUM

1. Sensus & ratio Regule.
2. Que dispositio Favorabilis, vel Odiosa sit, DD. variant.
3. Verfimilior explicatio Favorabilis.
4. Variis exemplis declaratur.
5. Admittit tamen exceptionem in casibus bitiosis.
6. Explicatio dispositionis Odiosa.
7. Variis exemplis firmatur.
8. Et exceptionibus restringitur.
9. Dispositio partim favorabilis, partim odiosa esse potest.
10. In dubio favorabilis censetur.

F Amigeratæ istius usque tritissimæ Regulæ sensus est, *Legales aliæque dispositiones odiosa exigunt strictam: favorabiles autem latam interpretationem admittunt.* Qui sensus, ejusque ratio expedita foret, si exploratum esset, quam lex, canon, statutum aliæve dispositio favorabilis vel odiosa sit; cum illam extendi, hanc contrahi oportere, suadeat ratio humanitatis: quæ hominem addeceat, & ad liberandum, quam obligandum reddit proniorem, *l. Arrianus 47. ff. de O. & A.*

Quam autem dispositio favorabilis, quæ odiosa sit, dubitandi ratio est; quod

quod frequenter admodum id, quod favorem & commodum uni, alteri præjudicium afferat & gravamen. Quæ ratio DD. ita reddidit perplexos; ut favorabilem dispositionem ab odiosa discernendi Regulas alias aliasque excogitarent; Tiraquellus enim *de Retract. ligu. Prefati-on n. 65.* favorabile esse, ait, quæ favorem, benevolentiam, gratiam provocat: odiosam verò, quæ excitat odium, id est fastidium; ut quæ dispendium ac poenam infert. Eodem fere sensu, sed aliis verbis Sanchez *Lib. 1. de Matrim. disp. 1. n. 5.* dispositionem, cuius finis principalis est, favorem præstare, pro favorabili habet: licet in odium & damnum alicujus redundet. Sed explicationes istæ non carent difficultate; cum secundum eas contra Glossæ & aliorum DD. communem sensum favorabilis & ad similes casus extensionis patiens fuisset dispositio, quæ Anglis recens ad Fidem convertis nuptiæ cum consanguineis & affinibus erant permixtæ, *can. Quadam lex 20. V. Quod scripsi, 35. q. 3.*

2. Rursum aliis verbis, sed sensu non multum diverso, Palao *Tract. 3. disp. 1. p. 2. n. 6.* hæc in re præ oculis habendam, ait dispositionis materiam; ut, si v.g. lege præcepta materia iis, quibus præcipitur, conveniat, illa favorabilis: odiosa verò sit, cujus materia his conveniens non est. Sed huic quoque explicationi adversatur instantia memoratæ permissionis nuptiarum; cum enim ista conveniens fuerit nationi Anglicanæ, cui ejusmodi nuptiæ permixtæ quondam fuerunt, permissio tanquam favorabilis in casu simili locum haberet. Accedit; quod hæc & proximè relatæ explicationes dispositionibus particularibus non facile applicentur, & ad favorabilium ab odiosis discretionem vix, & ne sic quidem, sufficiant.

3. Quare, *civ. DD.* iudicio salvò, mihi

res non simplici aliqua assertione definienda, sed oratione explicatori favorabiles dicendæ videntur leges, canones, statuta, privilegia & dispositiones, quæ continent merum Principis beneficium, sine derogatione Juris communis & tertii præjudicio vel damno; quod hujusmodi saltem illius beneficium latissimè interpretandum, Regula sit *l. Beneficium 3. ff. de Constitut. Princip. & c. Cum dilecti & de Donat.* quæ concernunt bonum animarum Fideique & Religionis Christianæ, *arg. l. Sunt persona 43. ff. de Relig. & sumpt. fun.* quæ summa ratio esse dicitur, quæ facit pro Religione: quæ aliquid discernunt in bonum Ecclesiarum, Monasteriorum, hospitalium, vel alterius causæ Piæ, *arg. l. cit. Glossa in c. Sciant 12. V. Alios, de Elect. in 6.* quæ ad privatum & commune Jus reducunt, *Glossa in c. Statutum 3. V. Numerandum, de Prab. & dignit. in 6. & ibi Barbofa n. 3.* quæ concedunt favorem, quem concedendi causæ æquè aut magis in aliis reperitur, *Strein. ad hanc Reg. n. 3.*

4. Declaratur exemplis; sic enim privilegiò celebrandi & audiendi Divina tempore interdictionis alicui indultò ejus famuli & domestici gaudent; quod merum neminique præjudiciosum Papæ beneficium sit, *Canisius hic.* Sic Asylia sacra competens Ecclesiis ad loca his conjuncta & quovis debitorum vel criminum non exceptorum reos extenditur, *l. Pateant 3. C. de His, qui ad Eccles. confug. can. Si quis in atrio 17. q. 4. c. Inter alia 6. de Immunit. Eccles.* quod Religionis intuitu sit indulta, Sic decretum Lateranensis Concilii, malam fidem à Præscriptione removens, *c. fm. de Præscript.* quod animarum salutem consulat, incorporalium etiam & immemorabilem præscriptionem afficit, *Barbofa in c. cit. n. 6.* quantumvis aliàs huic sine expressa mentione non de-

D d d d a

roge.

rogetur, Panormit. in c. fin. de Consuetud. n. 35. Sic concessio decimarum facta parochio, intra cuius Ecclesie fines proveniunt, etiam novialium decimas comprehendit, c. Ex parte 27. de Decimis; quod reducat ad Jus commune, decimas indiscriminatim parochio adstruens, c. Cum sint 8. Et c. Ad Apostolica 20. de Decimis. Sic deum privilegium Competentiae, hujus seculi militibus indultum l. Miles 6. pr. & l. Item Miles 18. ff. de Rejud. ad Advocatos forensi, Gloffa in l. Miles cit. V. Facere, & ad clericos caelesti militiae adscriptos porrigitur, c. Odoardus 3. de Solut. quod id concedendi ratio aequè aut magis militet in istis, Euerard. loco à Milite Armato n. 17.

5. Excipienda hic sunt Rescripta ambigua, ut sunt beneficialia; hæc enim, licet Principis beneficia sint, etiam quando jus tertio quaesitum non lædunt, regulariter strictam exposcunt interpretationem; ut, cui de beneficio provideri Papa mandat, ei vi talis rescripti provideri nequeat de pensione, c. Quamvis 4. de Prob. & dignit. in 6. Et c.

6. Ex opposito odiosæ dispositiones sunt, quibus derogatur Juri communi, vel juri jam quaesito tertij præjudicatur; quod Princeps juri propter utilitatem publicam introducto & propterea favorabili derogare, c. Ecclesia 7. de Elect. Et si quando 35. pr. C. de Inoffic. test. aut alicui velle nocere non præsumatur, c. Super eo 15. junctâ Gloffa V. Intentionis, de Offic. deleg. Et c. Nec. avus 4. C. de Emancip. liber. quæ actus aliis validos irritant. aut poenam statuunt delictis; cum in poenalibus benignam interpretationem faciendam. Regula sit 155. §. 2. ff. & 49. in 6. quibus inducuntur inhabilitates aut adimitur facultas regulariter omnibus permitta: quæ bonis moribus adversari, ut permissio nuptiarum cum personis conjunctis Anglis facta, V. Quod scripsi cit. aut æquita-

ti contrariæ esse videntur, ut est introductio inæqualitatis inter liberos, Anchoranus Consil. 356. Tufchus V. Interpretatio, conclus. 330. n. 8. & 35. Suarez Lib. 8. de LL. cap. 27. n. 5. Peckius ad hanc Reg. n. 2.

7. Declaratur etiam hæc Regula pars exemplis; sic enim tanquam odiosæ strictam interpretationem exigunt Primò dispensationes v.g. in defectu natalium: uti & privilegium, clericum vel Ecclesiam eximens à jurisdictione Episcopi, vel parochianū à solutione decimarum; quod illæ relaxent Jus commune: horum utrumque præjudicat juri Episcopi vel parochi: quorum illi clerici & Ecclesie omnes in diocesi sitæ communi jure subiciuntur, can. omnes 17. q. 7. c. Cum venerabilis 7. Et. de Relig. domib. isti intra parochiæ suæ fines provenientes decimæ attribuuntur c. Cum sint c. Ad Apostolica cit. Secundò, canone, censuræ subiciente clericos, non afficiuntur Episcopi, c. Quia periculosum 4. de Sent. excom. in 6. & Regulares, Panormit. in c. Bona 3. de Postulat. Pralat. n. 2. & Sylvester V. Interdictum 2. n. 17. Tertio decretum Tridentini, conjugia clandestina irritantis, Sess. 24. cap. 1. V. Qui aliter, de Ref. matrim. locum non habet in clandestinis sponalibus; quod illud, tanquam irritans & inhabilitatem inducens, stricta sit interpretationis. Quarto, statutum aliquibus adimens aut restringens liberam testandi facultatem aut inhabilem reddens ad successionem in bona paternæ; quod inducat inhabilitatem, & facultatem, regulariter permissam, restringat, Peckius hanc Reg. n. 1. Quintò permissio nuptiarum inter consanguineos & affines, Anglis quondam facta, V. Quod scripsi cit. & introductio inæqualitatis inter liberos, odiosæ strictæque interpretationis sunt; quod illa bonis moribus, ista æquitati adversetur, Gloffa in V. cit & Strein, hic n. 2.

Excip-

8. Excipiuntur tamen Imprimis dispositiones, quæ, si non extenderentur, vi & effectu facile destituerentur, *c. In iis 30. de Privileg.* ex qua causa testamenti factio- nis ademptio ad codicillos, *c. Quamquam 2. de Usuris in 6.* & interdictum civitatis ad suburbia extenditur, *c. Si civitas 17. de Sent. excom. in 6.* Secundò dispositio munita clausulâ, extensionem ad similia per- mittere: & cui in similibus, licet non expressis casibus, locum esse, constitutio- ali- quâ est declaratum: sicut infamia pro- ditoris patriæ vel Principis, & in habilis hæreticorum ad beneficia & officia publi- ca ad illorum filios Jure extensa est, *l. Quis- que 5. 1. C. ad L. Jul. Majest. c. Quicum- que 2. §. Hæretici & c. Statutum 11. de Hæretic. in 6.* Tertio, si non factâ ex- tensione dispositionis sequeretur iniqui- tas aut absurdum: qua de re latè Palao *Tract. 3. disp. 5. p. 3. §. 4. à n. 8.* ex qua causa infamiâ, mulieribus intra annum luctûs nubentibus, Jure Civili irrogatâ, *1. pr. C. de Secund. Nupt.* etiam intra tem- pus illud turpiter viventes notantur, *Auth. eadem Rubr. cit.* cui hodie quoq; locus est; quia *c. Quod suprà 4. & c. fin. Rubr. cit. text. de nubentibus;* non de turpiter viventibus loquuntur. Demum lex principaliter lata favore Reipublicæ, Glossâ in *c. Sciant est. V. Alios,* Religionis, aut salutis animarum: ex qua causa constitutione correctoriâ, malam fidem à Præscriptione excludente, immemoriam affici, dictum est *Lib. 2. tit. 28 n. 33.*

9. Hactenus dictis duo addenda sunt. Primum est, cum dispositio duas partes separatas habet; quod *vg.* duo invicem separata habeat objecta, eam quoad unam partem, tanquam favorabilem, admittere extensionem: quoad alteram verò, tan- quam odiosam, restrictionem exigere posse, Peckius *ad hanc Reg. n. 9.*

10. Alterum, cum spectatis omnibus

dispositionis qualitas ambigua manet, eam pro favorabili potius, quam odiosa haben- dam; quòd à Principe beneficium potius & favor, quam odium sit præsumendum, Baldus in *l. Si quis 29. C. de Patris ad finem & cit. Suarez Lib. 5. de LL. cap. 2. n. 13.*

REGVLÆ XVI.

Decet concessum à Principe Be- neficium esse mansurum.

SUMMARIUM.

1. Beneficij nomine etiam privilegium venit.
2. Regula sensus & ratio.
3. Principis concessionem revocare eti- am successor nequit.
4. Nisi justa causa subsit.

P Principis beneficium in specie id so- lum, quod is liberali voluntate de suo vel secundum aut præter Jus commune: in genere autem & hâc Regulâ illud etiam dicitur, quod contra Jus concedit; ut proinde eò nomine hic etiam privilegium, contra Jus concessum, intelligatur, Peckius *hic n. 4. Strein. n. 1. & Nidus n. 4. Quare*

Propositæ Regulæ sensus est, *Privi- legium & aliæ concessionem gratiosæ, sine termini seu determinatione temporis à Principe facta, perpetua sunt; ut, si privi- legium *vg.* Personale, ad privilegiati vi- tam: si Reale sit, ultra eam extendatur & stabiliter perseveret: & absque justa eaque gravi causa nequeat auferrî: pro- ut etiam desumitur ex *c. Si cui 36. de Preb. & dignit. in 6.* Unde vel maximè Principi convenit illud Pfaltis Regii, *Semel locutus est Deus, Psalm. 61. v. 12. & Pila- ti, Quod scripsi, scripsi, Joan. cap. 19. v. 22.**

D d d d ; cum ha-